

9.6.2015

STM/646/2015

Jakelussa mainituille

Viite

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO
TYÖTERVEYSLAITOKSEN TOIMINTAVUODESTA 2014**

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa Työterveyslaitoksen (TTL) toiminnasta vuodelta 2014 ja niistä toimenpiteistä, joihin 12.5.2015 annettu tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aiheita.

1. Yleisarvio ja valmistelu

TTL on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. TTL:n toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa talousarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Ministeriö antaa Työterveyslaitosta koskevan kannanoton siltä osin kuin ministeriö on asettanut tulostavoitteet vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden osalta vuodelle 2014.

Vuonna 2014 kansainvälinen arviointiryhmä arvioi TTL:n toimintaa. Arviointiryhmä piti TTL:n toimintaa yhteiskunnallisesti tärkeänä ja työelämää tukevana. TTL:n tekemä tutkimustieto on tärkeitä suomalaiselle yhteiskunnalle. Arviointiryhmä korosti mm. TTL:n toiminnan vaikuttavuuden tehostamisen tarvetta ja pienten yritysten huomioimista TTL:n toiminnassa.

Vuonna 2014 TTL uudisti strategiansa vuosille 2015 - 2020. Strategian painopisteet ovat:

- Työhyvinvointi muuttuvassa työelämässä,
- työkyvyttömyyden vähentäminen,
- työterveysyhteistyö ja erityiskysymykset,
- uusien teknologioiden turvallisuus ja
- arktisen työn hyvinvointi.

TTL:n näkyvyys sosiaalisessa mediassa kasvoi. Näkyvimvät aiheet liittyivät mm. stressin hallintaan, unettomuuden hoitoon, työpaikkakiusaamiseen, hyvään ergonomiaan ja uutena aiheena nousi esiin yt-neuvotteluista selviäminen.

TTL julkaisi Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -oppaan. Opas tukee vuoden 2014 alusta voimaantullutta valtioneuvoston asetusta hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013).

TTL toteutti suunnitelman mukaisesti työhyvinvointifoorumia. Työpaikkojen työhyvinvointiverkoston toiminta on ollut ansiokasta ja verkostoa on laajennettu. Työhyvinvointiviestintää on tehostettu ja se on toteutunut hyvin mm. Työhyvinvointifoorumin hankkeissa ja Euroopan työ-

terveys- ja työturvallisuusviraston kanssa toteutetussa ”Terveellinen työ - Stressi hallinnassa” kampanjassa. Työ kemikaaliriskien vähentämiseksi on onnistunut erittäin hyvin.

Tutkimuslaitosuudistus ja siihen liittyvä valtionavun leikkaus aiheutti irtisanomisia myös TTL:lla. YT-neuvottelujen kautta laitoksesta jouduttiin lopettamaan yhteensä 58 työsuhdetta, Lappeenrannan aluetoimipisteen toiminta lakkautettiin, ja TTT-lehden julkaisemisesta luovuttiin vuoden 2014 lopussa.

Kokonaisuudessaan TTL saavutti vuoden 2014 tulostavoitteet hyvin (arvosana 4) (Arviointiasteikko 5-1; 5=erinomainen tulos; 4=hyvä tulos; 3=tydyttävä tulos; 2=välttävä tulos; 1=heikko tulos).

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön sisäisessä valmisteluryhmässä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, esitelty hallinnonalan kehittämispäivillä 2.6.2015 ja TTL on antanut siitä palautteen. Peruspalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen ja TTL:n toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi ” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu Valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Työssä jatkamisen kehitys on ollut myönteistä huolimatta viime vuosien hankalasta taloudellisesta tilanteesta. Eläkkeellesiirtymisiän odotteen nousu sekä työkyvyttömyyseläkkeiden määrän lasku ovat osoituksia työikäisen väestön toimintakyvyn kohentumisesta ja tehtyjen lakimuutosten vaikutuksista. Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä laski vuodesta 2013 kahdeksan prosenttia ja oli ensimmäistä kertaa 2000-luvulla alle 20 000 henkeä. 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteella mitattuna työuran keskimääräinen pituus oli 61,2 vuotta vuonna 2014, missä oli parannusta 0,3 vuotta edellisestä vuodesta.

Työurien pidentämiseksi on edelleen paljon tehtävää; eliniän pidentyessä huoltosuhteen kehitys vaikuttaa olennaisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN. Siksi työurien pidentäminen säilyy Työterveyslaitoksen uuden strategian keskeisenä tavoitteena.

2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

2.2.1. Toiminnallinen tehokkuus

TTL on edistänyt eri arkkitehtuurin osa-alueita, mutta yhtenäinen kokonaisarkkitehtuuri, kehityspolku ja hallintamalli puuttuvat. Arkkitehtuurin käsittelystä projekteissa ei ole tietoa. Keskeiset tietovarannot ja avoimen datan tilanne on määritelty. Vuonna 2014 ei ole tapahtunut merkittävää edistymistä. Kypsyystasosta (3,5) on saavutettu noin 60 prosenttia.

TTL ei ole arvioinut vuoden 2014 aikana Valtorin yhteisten palveluiden käyttöönottoa tai perustietopalveluiden siirtoa Valtorille. TTL ei ole sitoutunut hallinnonalan yhteisen verkkopalveluiden julkaisujärjestelmän toteutukseen ja käyttöönottoon.

2.2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

Uudessa Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -oppaassa työterveysyhteistyötä on käsitelty laajasti eri näkökulmista. Työterveystoiminnan vaikuttavuustutkimusohjelmasta on toteutettu STM:n rahoittamat projektit. Hankkeissa kehitetyt käytännöt ovat osa työterveyshuoltoon pätevöittävää ja avointa koulutusta. Asiakasosaaminen on huomioitu uudessa Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -oppaassa. Työterveyshuollon asiakasosaamista on kehitetty omaa työtään tekevien ja pienyritysten osalta pienten yritysten työterveyshuollon kattavuuden ja sisällön kehittäminen - toimeenpano ja tutkimushankkeen keinoin. Asiakasosaamisen sisällöltään uudistettua pätevöittävä koulutusta on toteutettu. Asiakasosaamista parantavista työkyvyn tuen indikaattoreista on valmistumassa opas.

Pk-yritysten ja yrittäjien työterveyshuollon kattavuuden parantamiseen tähtäävä hanke on edennyt suunnitellusti yhteistyössä paikallisten työterveyshuoltojen ja työvoimahallinnon yritysneuvojien kanssa. Lisäksi STM:n ja Kelan kanssa pidetty on esillä rakenteellisia muutoksia pk-yritysten työterveyshuollon järjestämisen helpottamiseksi esim. Kelan suorakorvauksella. PIRA-hanke on valmistunut vahvistaen työsuojelun ja työterveyshuollon yhteistyön merkitystä erityisesti pk-yrityksissä.

TTL edustaja on osallistunut opiskeluterveydenhuollon kehittämistyöryhmään, ammattikorkeakoulujen YTHS-kokeilun arviointiin, kehittämistoimenpiteiden kommentointiin ja koulutuksen suunnitteluun.

Yhteistyö THL:n kanssa työttömien ja osatyökykyisten työelämään siirtymisen kehittämiseksi kuntoutuksen kautta on käynnistynyt.

Kaste II:n osaohjelma: Johtamisella tuetaan palvelurakenteen uudistumista ja työhyvinvointia on toteutettu suunnitelman mukaisesti. TTL on osallistunut osaohjelman ”Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palvelukokonaisuuksien uudistaminen” toteuttamiseen.

2.2.3. Henkisten voimavarojen kehittäminen

Tulossopimuksen tavoitteet henkisten voimavarojen kehittämiseksi saavutettiin lukuun ottamatta eläkkeelle siirtymisen keski-ikää 64,1 (vähintään 64,5), mutta taso oli hyvä.

3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.5.2015 tekemällään päätöksellä hyväksynyt TTL:n toiminnasta ja rahoituksesta annetun asetuksen (1307/1993) 19 §:n nojalla TTL:n toimintakertomuksen vuodelta 2014, vahvistanut tilinpäätöksen, joka osoittaa 287 192 euron ylijäämää ja myöntänyt vastuuvapauden tilivelvollisille vuodelta 2014.

Sosiaali- ja terveysministeriön valitsemat tilintarkastajat ovat tarkastaneet TTL:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2014 - 31.12.2014. Tilintarkastuskertomuksen 12.5.2015 mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot laitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

TTL on laatinut toimintakertomuksen noudattaen Valtiokonttorin toimintakertomusohjetta soveltuvin osin.

4. Toimenpiteet

4.1. Työterveyslaitokselle ehdotetut toimenpiteet

Työterveyslaitos jatkaa työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon ja kuntoutuksen välille sujuvien ja toimivien yhteistyökäytäntöjen valmistelua työikäisen väestön terveyden ja työkyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.

4.2. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

STM jatkaa tulossopijauksen kehittämistä. Työterveyslaitoksen tulossopimusvalmisteluun osallistuvat jatkossa aikaisempaa aktiivisemmin STM:n lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM).

Perhe- ja peruspalveluministeri

Kansliapäällikkö

Juhana Rehula

Päivi Sillanaukee

JAKELU

Työterveyslaitos
Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtionalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Sosiaali- ja terveysministeri
Tarkastuspäällikkö

